

ОЛЕНА ОПЕРЧУК,
учитель української мови та літератури НВК №240

ЯК ЗДІЙСНИТИ САМОАНАЛІЗ УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Самоаналіз уроку - інструмент самовдосконалення вчителя, засіб формування й розвитку професійних якостей педагога, що виявляються передовсім у його вмінні чітко сформулювати мету та завдання уроку, спланувати навчальну роботу і передбачити її результати.

Від уміння проаналізувати ситуації, що виникли у процесі проведення уроку, багато в чому залежить спроможність учителя організувати подальшу педагогічну діяльність. Майстерність учителя багато в чому залежить від уміння аналізувати чужі та свої помилки.

Пам'ятка для самоаналізу уроку вчителем

У процесі самоаналізу уроку доцільно відповісти самому собі на такі запитання:

- Наскільки зміст уроку відповідає вимогам навчальної програми?
- Яке місце уроку у вивченні теми або розділу? Як він пов'язаний з попереднім і наступними уроками української мови?
- У чому специфіка уроку? Який його тип?
- Яка мета уроку (навчальна, виховна, розвивальна)? Який між ними взаємозв'язок?
- Чи формувалися на уроці мовні й мовленнєві компетенції? Чи надавалося належної уваги розвиткові мовленнєвої діяльності учнів (аудіюванню, читанню, говорінню, письму)?
- Наскільки структура уроку виявилася раціональною для досягнення мети? Чи правильно було розподілено час на уроці?

- Які завдання уроку були головними? Які особливості класу, окремих груп школярів були враховані (не враховані) в завданнях?
- Які методи навчання були поєднані для розкриття нового матеріалу? Наскільки доцільний вибір (та поєднання) методів навчання? Чи було застосовано інноваційні методи (розв'язання проблемних завдань, навчання за алгоритмами, моделювання ситуацій спілкування і под)?
- Які форми навчання були застосовані для засвоєння нового матеріалу і чому?
- Наскільки доцільно було використано наочність і технічні засоби навчання?
- Які реальні навчальні можливості учнів та їхні особливості були враховані при плануванні та проведенні уроку? Чи було застосовано диференційований підхід до учнів?
- Чи проводилася робота з розвитку мовлення, чи збагачувався й уточнювався словниковий запас учнів, чи удосконалювався граматичний лад мовлення, чи провадилася робота над правильним інтонуванням і дотриманням орфоепічних норм? Чи зверталася увага на дотримання мовного режиму?
- Як було організовано контроль рівня засвоєння мовних і мовленнєвих знань, умінь і навичок? У яких формах і якими методами цей контроль здійснювався?
- Чи було використано виховні можливості змісту дидактичного матеріалу (єнтокультурознавчі відомості, інформація про загальнолюдські цінності)?
- Що допомогло забезпечити належний рівень працездатності учнів протягом усього уроку?
- Чи вдалося раціонально використати час, запобігти перевантаженню учнів?
- Чи підтримувалась належна психологічна атмосфера у спілкуванні з учнями? Завдяки чому?
- Чи було передбачено «запасні» методичні прийоми на випадок непередбачених ситуацій?
- Чи були відхилення від плану уроку, якщо так, то чому? Що в плані (конспекті) уроку варто відкоригувати?
- Чи повністю вдалося реалізувати поставлені завдання? Якщо не вдалося, то чому? Як і коли можна це виправити?
- Які недоліки уроку? У чому полягають їхні причини?
- Які висновки необхідно зробити на майбутнє?

Існує декілька алгоритмів самоаналізу уроків. Пропонуємо вашій увазі деякі з них.

Схема самоаналізу уроку №1

1. Яке місце уроку у вивченні теми, розділу, курсу? Як пов'язаний урок з попередніми й наступними уроками? У чому його специфіка?

2. Як характеризуються реальні навчальні можливості учнів класу? Які особливості учнів було враховано мною при плануванні уроку?

3. Завдання, розв'язані на уроці:

- освітні завдання;
- виховні завдання;
- завдання розвитку інтелекту, волі, емоцій, інтересів;
- взаємозв'язок дидактичних, виховних цілей розвитку на різних етапах навчання.

4. Які завдання були для мене головними, стрижневими, як у ході їхнього розв'язання було враховано особливості класу, окремих груп учнів?

5. Чому саме така структура уроку була, на мою думку, раціональною для розв'язання цих завдань? Наскільки раціонально було використано час?

6. Як співвідносилися діяльність учнів щодо сприйняття нового матеріалу та самостійного виконання ними мовних завдань?

7. Які методи і засоби навчання були використані на уроці? Чи були вдалими їхній вибір і поєднання?

8. Яке поєднання форм навчання було обрано для опрацювання нового матеріалу і чому? Чи було застосовано диференційований підхід? Наскільки успішно?

9. Як було організовано контроль рівня засвоєння мовних знань, мовно-мовленнєвих умінь і навичок учнів?

10. Якою мірою було використано виховні можливості дидактичного матеріалу?

11. Як використовувався на уроці навчальний кабінет? Наскільки доцільно було використано наочність і технічні засоби навчання?

12. Чи було забезпечено психологічний комфорт? Чи було дотримано культури розумової праці? Чи не були учні перевантажені?

13. Чи було заготовлено інші види робіт на випадок виникнення непередбачуваної ситуації?

14. Чи повністю вдалося досягти мети уроку? Якщо це не вдалося, то чому?

Схема самоаналізу уроку №2

1. Чи відповідає зміст уроку вимогам програми, чи правильно визначено тип уроку, як цей урок пов'язаний із попередніми й наступними уроками?
2. Чи правильно мною були визначено навчальну, виховну й розвивальну мету уроку та його завдання? Чи досягнуто мети? Чи відповідає завданням зміст уроку?
3. Чи правильно визначено структуру уроку? Чи вдало було організовано на уроці роботу з формування основних мовно-мовленнєвих умінь, навичок?
4. Які методи навчання були застосовані на уроці? Чи доцільні їх вибір і поєднання?
5. Чи доцільно використано наочність і технічні засоби навчання?
6. Які форми навчання (фронтальні, групові, індивідуальні) домінували на уроці? Чи вдалий їхній вибір і поєднання?
7. Чи ефективно було організовано самостійну роботу учнів, чи застосовувались елементи самоосвіти та самовиховання?
8. Чи об'єктивно і відповідно до критеріїв оцінювалися мною знання й мовно-мовленнєві вміння учнів?
9. Чи правильно здійснювався на уроці інструктаж щодо домашнього завдання, чи визначалися його обсяг і складність? Чи було воно диференційованим?
10. Чи раціонально використано час уроку?
11. Які елементи, етапи, форми, методи були найбільш вдалимими? Чому?
12. Чи здійснювались внутрішньопродметні і міжпредметні зв'язки? Як?
13. Чи було дотримано правил педагогічного такту, етики, норм стосунків учителя й учнів?
14. Що було зайвим у моїй діяльності та в діях учнів? Які недоліки було виявлено, як їх усунути?

Використана література

Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. Анализ современного урока: Практич. пособие для учителей и руководителей образоват. учреждений, студентов пед. учеб. заведений, слушателей ИПК. – Ростов-н/Д.: ТЦ «Учитель». 2002. – С. 68-77.

Львов М.Р. Словарь-справочник по методике преподавания языка: пособие для студентов педагогических вузов и колледжей. – М.: Издательский центр «Академия»; Высшая школа, 1999.

Типи уроків. Схеми аналізу уроків різних типів (декілька варіантів за предметами і типами).// Директор школи. – 2001. - № 29-32. – С.17-20.

Інтернет-ресурси

Орієнтовна схема самоаналізу уроку

http://umni4ka.at.ua/publ/vidviduvannja_i_analiz_urokiv/skhemi_analizu_urokiv_riznikh_tipiv/samoanaliz_uroku/12-1-0-7

Ірина Задніпрянець. Методика традиційного уроку. Самоаналіз уроку

<http://www.fiz-metodika.kiev.ua/phy-metodika/typ-trad-urok.doc>

Самоаналіз уроку як засіб підвищення рівня професійної компетентності вчителя

http://mmo.at.ua/_ld/0/65_qd0.doc